

Katowice, dnia 8 listopada 2011 r.

RPO-681544-XVIII/11/MK

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Zakładzie Karnym w Wadowicach
(wyciąg)**

1. Wstęp.

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. z 2007 Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 23-24 sierpnia 2011 r., do Zakładu Karnego w Wadowicach, mieszczącego się przy ul. Trybunalskiej 8 (zwanego dalej Zakładem lub jednostką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP, Mechanizm). W wizytacji wziął udział także pracownik Biura Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności, w szczególności pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z zastępcą dyrektora Zakładu;
- obejrzano teren jednostki oraz pomieszczenia we wszystkich oddziałach mieszkalnych, w tym wybrane losowo cele mieszkalne, celę zabezpieczającą, warsztaty, pomieszczenia kuchni, stołówkę, salę widzeń, ambulatorium oraz tzw. centrum kulturalno – oświatowe;

- przeprowadzono na osobności oraz w celach mieszkalnych rozmowy z losowo wybranymi osadzonymi.

2. Warunki bytowe.

Zakład Karny w Wadowicach znajduje się w centrum miasta. Jest to jednostka typu zamkniętego, przeznaczona dla recydywistów penitencjarnych, z wyodrębnionym oddziałem dla tymczasowo aresztowanych.

Osadzeni w Zakładzie zakwaterowani są w jednym budynku mieszkalnym o łącznej pojemności 314 miejsc. W dniu 23 sierpnia 2011 r. w jednostce przebywało 288 osadzonych, w tym: 234 skazanych, 49 tymczasowo aresztowanych oraz 5 ukaranych. W systemie programowego oddziaływania karę odbywało 161 osadzonych, w systemie zwykłym – 70, terapeutycznym – 3. 6 % osadzonych deklaruje przynależność do podkultury grypsujących.

Poza pawilonami mieszkalnymi na terenie jednostki zlokalizowane są 2 budynki: budynek administracyjny oraz warsztaty.

Osadzeni rozmieszczeni są w 81 celach. W Zakładzie przeważają cele trzyosobowe (52), ponadto skazani zakwaterowani są w celach: dwuosobowych (9), ośmioosobowych (7), siedmioosobowych (4), czteroosobowych (3), sześćoosobowych (2). Wyodrębniono również jedną celę dziewięcioosobową, jedną dziesięcioosobową i jedną dwunastoosobową.

W związku z tym, iż systematycznie przeprowadzane są remonty cel, stan techniczny ścian i posadzek w większości z nich nie wzbudził zastrzeżeń wizytujących. Niemniej jednak, niektóre z cel nadal wymagają odnowienia ze względu na odrapania ścian oraz odpadający tynk.

Do dyspozycji każdego osadzonego przeznaczono wisząca szafkę. Stan techniczny stołów i taboretów nie wzbudził zastrzeżeń wizytujących. Większość łóżek to łóżka piętrowe, typu koszarowego, nie posiadające drabinek ani zabezpieczeń przed upadkiem. KMP stoi na stanowisku, iż brak tych ostatnich może przyczynić się do upadku i spowodować ewentualne uszkodzenia ciała korzystających z nich osadzonych. Stan materacy, koców oraz poduszek nie

wzbudził zastrzeżeń wizytujących. W wizytowanych celach panował ład i porządek.

W każdej celi znajduje się zabudowany kącik sanitarny. Wszystkie cele są skanalizowane, jednakże ciepła woda jest dostępna tylko na oddziale pierwszym oraz w niektórych celach oddziału II i III (w ok. 40 celach osadzeni mogą korzystać wyłącznie z zimnej wody).

Wielkość okien umożliwia właściwe doświetlenie cel, wystarczające do czytania i pisania. Oświetlenie sztuczne działa sprawnie. Zastrzeżenia KMP wzbudził natomiast zademonstrowany przez osadzonych fakt niemożności wietrzenia cel ze względu na konstrukcję okien, dodatkowo zabezpieczonych blendami. W związku z faktem, iż wizytacja odbywała się w upalny dzień, wizytujący mieli możliwość doświadczenia powyższej niedogodności. Uwagi w tym zakresie odebrano również podczas rozmów indywidualnych z osadzonymi.

W Zakładzie nie ma również celi dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Wizytujący dokonujący oglądu przeprowadzili rozmowę z osadzonym, który poruszał się o kulach ze względu na przeprowadzoną amputację nogi. Z uzyskanych od rozmówcy informacji wynika, iż poruszanie się przez niego po terenie Zakładu wymaga pomocy współosadzonych i stanowi duży problem, w związku z czym osadzony nie korzysta w ogóle ze spaceru. Skazany zademonstrował również wizytującym potłuczenia, których doznał upadając z powodu, w jego opinii, „niewłaściwych podstawek kul” rehabilitacyjnych, które „ślizgają się na śliskich korytarzach”.

W opinii Krajowego Mechanizmu Prewencji, zastany w jednostce stan rzeczy powoduje znaczne ograniczenia w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych, w związku z czym należy wyodrębnić przynajmniej jedną celę dostosowaną do ich potrzeb a także wyposażyć Zakład w urządzenia umożliwiające swobodne przemieszczanie się. W tym miejscu należy wskazać orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, który w sprawie Vincent przeciwko Francji (6253/03) uznał, że osadzenie osoby niepełnosprawnej w więzieniu, gdzie nie może ona poruszać się, w szczególności,

opuścić celi samodzielnie, jest „poniżającym traktowaniem” w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

W rozmowach indywidualnych większość osadzonych określiła warunki jako dobre. Odnotowano jedynie pojedyncze głosy krytyki dotyczące braku ciepłej wody w celach, częstotliwości kąpieli oraz braku remontów poszczególnych cel.

Na każdym z oddziałów znajduje się łaźnia, w której usytuowano 5 stanowisk prysznicowych. Jeden z natrysków wyposażono w urządzenia umożliwiające korzystanie z niej przez osobę niepełnosprawną

Wyodrębniono 4 pola spacerowe. Na każdym z pól znajduje się ławka oraz miejsce zadaszone, z którego osadzeni mogą korzystać w czasie deszczu. Wyjścia na spacer odbywają się według ustalanego raz w miesiącu grafiku.

W jednostce funkcjonuje kantyna. W uzasadnionych przypadkach osadzeni mogą zamawiać towary z zewnątrz. W trakcie rozmów odnotowano pojedyncze skargi dotyczące zawyżonych, zdaniem osadzonych, cen.

W budynku warsztatów osadzeni wytwarzają meble, które następnie są sprzedawane przez Zakład. Głównymi kontrahentami są instytucje państwowe.

3. Personel.

W dziale penitencjarnym zatrudnionych jest 12 osób. Średnia liczba osadzonych znajdujących się pod opieką wychowawcy to: 40. Wszystkie osoby zatrudnione w dziale penitencjarnym posiadają wykształcenie wyższe, głównie o specjalności pedagogicznej, resocjalizacyjnej oraz psychologicznej. Jako główny problem w pracy wychowawczej wskazano okresowe przeludnienie jednostki oraz konieczność prowadzenia dokumentacji zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej.

Jednostka zatrudnia dwóch psychologów – na cały etat oraz na pół etatu. Psycholog w rozmowie z wizytującymi jako utrudnienie wskazał długie oczekiwanie na terminy terapii (alkoholowej, narkotykowej).

Osadzeni w większości pozytywnie ocenili pracę psychologów. Większość opinii dotyczących pracy wychowawców również była pozytywna, jednakże kilku

rozmówców wskazało na brak zaangażowania z ich strony oraz zbywające traktowanie.

4. Traktowanie przez personel kontrolowanego Zakładu.

Za istotny należy uznać fakt, iż wszyscy rozmówcy wyrazili przekonanie, iż na terenie Zakładu czują się bezpiecznie. Nie odnotowano, by funkcjonariusze traktowali osadzonych w sposób prowokacyjny lub stosowali wobec nich przemoc fizyczną. Poza pojedynczymi głosami świadczącymi o tym, że funkcjonariusze zwracają się do osadzonych z użyciem nazwisk, większość rozmówców wskazała na powszechne używanie zwrotu „pan”.

Zdaniem Krajowego Mechanizmu Prewencji, najważniejszym czynnikiem wpływającym na dobrą atmosferę, dostrzeżoną na terenie jednostki, jest przychylny stosunek funkcjonariuszy do osadzonych oraz wzajemne traktowanie się z szacunkiem. Jest to kwestia istotna, również w kontekście zaleceń Komitetu Zapobiegania Torturom, który w jedenastym Raporcie Generalnym [CPT/Inf (2001)16] zawarł następujące stanowisko: „prawdziwy profesjonalizm personelu więziennego wymaga, aby ludzie ci byli w stanie obchodzić się z więźniami w sposób przyzwoity i humanitarny, jednocześnie zwracając uwagę na kwestię bezpieczeństwa i właściwego porządku. Pod tym względem, kierownictwo więzienia powinno zachęcać personel do budowania rozsądnego poczucia zaufania i oczekiwań, iż więźniowie zachowują się właściwie. Budowa konstruktywnych i pozytywnych relacji pomiędzy personelem a więźniami nie tylko zmniejsza ryzyko maltretowania lecz także udoskonala kontrolę i bezpieczeństwo, co z kolei sprawia, iż praca personelu więziennego staje się bardziej satysfakcjonująca”.

Zakład dysponuje jedną celą zabezpieczającą, wyposażoną zgodnie z obowiązującymi przepisami. W roku 2011 trzykrotnie zastosowano środek przymusu bezpośredniego w postaci umieszczenia w celi. Cella izolacyjna, również wyposażona w wymagany sposób, w roku bieżącym wykorzystywana była dwukrotnie.

W dwuletnim okresie poprzedzającym wizytację odnotowano 23 wypadki nadzwyczajne, z czego większość stanowiły samouszkodzenia.

5. Prawo do informacji.

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osadzonych w jednostce jest porządek wewnętrzny: Zarządzenie Dyrektora Zakładu Karnego w Wadowicach z dnia 29 sierpnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia porządku wewnętrznego, zmieniające poprzednie zarządzenie, którego tekst znajdował się w wizytowanych celach mieszkalnych.

W bibliotece znajdowały się aktualne teksty aktów prawnych, w tym kodeksów: karnego, postępowania karnego oraz karnego wykonawczego.

Na korytarzach jednostki znajdują się informacje dotyczące instytucji, do których osadzeni mogą się zwrócić w celu ochrony swych praw (Rzecznik Praw Obywatelskich, Ministerstwo Sprawiedliwości).

Osadzeni, z którymi przeprowadzono rozmowy, poinformowali, iż nie są im udostępniane orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego ani Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

6. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

Na terenie każdego z oddziałów znajdują się samoinkasujące aparaty telefoniczne, z których skazani mogą korzystać w wyznaczonych godzinach. W sytuacji konieczności skorzystania z telefonu poza ustalonymi godzinami, Dyrektor jednostki wyraża zgodę na wykonanie dodatkowych połączeń.

Według uzyskanych informacji, w stosunku do tymczasowo aresztowanych obowiązuje całkowity zakaz rozmów telefonicznych, w tym także rozmów z obrońcami lub pełnomocnikami. Należy w tym miejscu przypomnieć, iż zgodnie z art. 215 § 1 kodeksu karnego wykonawczego tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. Wbrew dosłownemu brzmieniu art. 215 k.k.w., przepis ten przyznaje tymczasowo aresztowanemu prawo kontaktowania się z wymienionymi osobami również telefonicznie bądź przy wykorzystaniu innych dostępnych mu technicznych środków przekazywania informacji. Wyjaśnić należy, że korespondencją, w rozumieniu art.8 ust.1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka

i Podstawowych Wolności z 1950 r. są różne sposoby komunikowania się, w tym także rozmowa telefoniczna (zob. Zbigniew Hołda w: Kodeks karny wykonawczy-Komentarz, Arche Gdańsk 2007 r.). Zakaz korzystania z aparatu telefonicznego oraz innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej, wynikający z treści art. 217c k.k.w. nie ma zatem zastosowania do kontaktów aresztowanego z osobami, o których mowa w treści art. 215 § 1 K.k.w. Przedstawione stanowisko zostało podzielone w piśmie Ministra Sprawiedliwości, skierowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 28 czerwca 2010 r.

Warto dodać, że Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu podczas czwartej okresowej wizyty w Polsce w 2009 r. zakwestionował stan prawny w zakresie całkowitego zakazu prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane. Ponadto, całkowity zakaz prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane stoi w sprzeczności z regułami: 95.3, 98.2 i 99, zawartymi w Rekomendacji Rec (2006)2 Komitetu Ministrów do państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych.

Skazani realizują widzenia w sali widzeń wyposażonej w stoliki i krzesła. Wyodrębniono część sali, w której umieszczono kabiny umożliwiające przeprowadzenie widzenia w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt. Widzenia odbywają się we wtorki, środy (dla osadzonych zakwalifikowanych jako wymagający osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi), czwartki, soboty, niedziele oraz dni świąteczne. W czasie widzenia osadzonym zezwala się na spożywanie artykułów żywnościowych i napojów zakupionych w bufecie na terenie zakładu, które następnie mogą zabrać ze sobą do celi. Dozwolone jest również zrobienie dodatkowych zakupów dla osadzonego podczas widzenia (do kwoty 180 zł).

W jednostce brak jest pomieszczenia do realizacji przewidzianej w art. 138 § 1 pkt 3 k.k.w. nagrody, co w praktyce uniemożliwia jej udzielenie, nawet w przypadku spełniania przez osadzonych warunków do jej przyznania. W związku z powyższym w opinii KMP wskazane jest wyznaczenie na terenie Zakładu

pomieszczenia, w którym widzenia bez osoby dozorującej mogłyby być udzielane, oraz wyposażenie go zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rozmówcy złożyli pojedyncze skargi dotyczące nieterminowości wysyłania listów oraz domniemanego cenzurowania korespondencji urzędowej, w tym listów do Rzecznika Praw Obywatelskich. Opisana sytuacja, w przypadku potwierdzenia jej istnienia, stanowi naruszenie art. 102 pkt. 11 k.k.w., który stanowi, iż skazany ma prawo do „prowadzenia korespondencji, bez jej cenzurowania, z organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, samorządowymi oraz z Rzecznikiem Praw Obywatelskich”.

Nie odnotowano skarg dotyczących rozmów telefonicznych oraz traktowania osadzonych lub ich rodzin w czasie widzeń.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Personel lekarski stanowią: lekarz kierownik ambulatorium, lekarz starszy asystent, lekarz psychiatra oraz lekarz stomatolog (zatrudnieni w ramach umowy o pracę). Na podstawie umów cywilnoprawnych zatrudniono laryngologa, dermatologa, okulistę i chirurga. W skład średniego personelu medycznego wchodzi dwie pielęgniarki.

Ambulatorium główne z gabinetem stomatologicznym i zabiegowym usytuowane jest na oddziale I, dodatkowo na oddziałach II i III znajdują się gabinety lekarskie. Osadzonym udostępnia się na życzenie kartę praw pacjenta. Zdaniem wizytujących, zasadnym jest wywieszenie informacji, iż wymieniona karta jest dostępna.

Wyposażenie ambulatorium ani gabinetów nie wzbudziło zastrzeżeń wizytujących, natomiast negatywnie zostało ocenione umieszczenie w ambulatorium napisu „zadaniem służby zdrowia nie jest spełnianie wygórowanych oczekiwań osób pozbawionych wolności”. W ocenie Mechanizmu, umieszczenie wskazanego napisu może stwarzać w pacjentach przekonanie o zbywającym traktowaniu przez personel medyczny i rodzić w nich negatywne nastawienie do korzystania z usług medycznych, w związku z czym zaleca się jego usunięcie.

Według uzyskanych informacji, zasadą jest, iż obecność funkcjonariusza w trakcie badania uzależniona jest od opinii lekarza, który podejmuje decyzję kierując się względami bezpieczeństwa. Krajowy Mechanizm Prewencji pozytywnie ocenia ten fakt każdorazowo podkreślając, iż obecność funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych osadzonemu w każdym przypadku powinna mieć charakter wyjątkowy i znajdować zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy wymaga tego bezpieczeństwo osoby wykonującej świadczenie zdrowotne ze względu na konieczność poszanowania prawa do intymności, godności pacjentów oraz prawa do tajemnicy medycznej.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził brak izby chorych. Wprawdzie w trakcie oglądu przedstawiono pomieszczenie, w którym ma ona być utworzona, jednakże nie wskazano pomieszczenia, w których obecnie umieszcza się chorych osadzonych.

Skazani, z którymi rozmawiano, nie mieli uwag do realizowanej w jednostce opieki medycznej.

8. Oddziaływania kulturalno – oświatowe i sportowe

W wizytowanej jednostce nie ma możliwości uprawiania sportów na świeżym powietrzu. Osadzeni mogą korzystać z umieszczonych w dwóch świetlicach stołów do tenisa stołowego oraz z siłowni. W skład wyposażenia świetlic wchodzi również telewizory, stoły oraz krzesła.

Biblioteka wyposażona jest w 7848 woluminów. W dniu wizytacji, wśród zasobów bibliotecznych znajdowały się aktualne kodeksy, w tym kodeks karny wykonawczy. Z uwagi na niewielkie środki finansowe, które mogą być wykorzystane w celu zakupu książek, są one pozyskiwane głównie z darów. W 2010 r. liczba aktywnych czytelników wynosiła 1668. Zakład prenumeruje i udostępnia osadzonym pięć tytułów prasy codziennej, jedenastu osadzonych prenumeruje prasę indywidualnie.

W jednostce funkcjonuje radiowęzeł. Emituje on programy radiowe stacji ogólnopolskich oraz audycje własne.

Na uwagę zasługuje funkcjonowanie zespołu muzycznego „Skazani na sukces”, jak również fakt wydawania przez osadzonych gazetki więziennej pt. „Krata”.

Prowadzone są zajęcia twórczości własnej, w ramach których osadzeni wytwarzają między innymi drewniane statki oraz malują obrazy. Rękodzieła wystawiane były przykładowo w Muzeum Miejskim w Wadowicach, w Muzeum Miejskim w Chrzanowie, część z nich osadzeni przekazują swoim bliskim lub oddają w celach charytatywnych.

Na terenie Zakładu działa również Więzienny Klub Filmowy.

W trakcie rozmów odnotowano, iż w opinii niektórych osadzonych, oferta zajęć kulturalno – oświatowych nie spełnia ich oczekiwań.

9. Zatrudnienie.

Osadzeni zatrudniani są odpłatnie przy pracach pomocniczych na rzecz Zakładu, w działającej na terenie jednostki Podkarpackiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Carpatia” oraz u trzech kontrahentów . Zatrudnienie nieodpłatne dotyczy prac na rzecz jednostki, prac publicznych na rzecz organów administracji publicznej (przykładowo: Urząd Miasta w Wadowicach, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Wadowicach, Wadowickie Centrum Kultury) oraz prac wykonywanych w celach charytatywnych. W dniach wizytacji odpłatnie zatrudnionych było 45 osadzonych, nieodpłatnie – 33.

Od 2008 r. 213 skazanych zostało objętych szkoleniem kursowym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Skazani mają możliwość zdobycia zawodu spawacza, brukarza oraz technologa robót wykończeniowych. Ze środków Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej w 2011 roku zostało przeszkolonych 14 osadzonych (technolog robót wykończeniowych, instalator telewizji przemysłowej).

10. Prawo do praktyk religijnych

Opiekę duszpasterską w Zakładzie sprawuje kapelan katolicki. Jego działalność obejmuje: msze święte, rekolekcje wielkopostne, nabożeństwa drogi krzyżowej, porady duszpasterskie.

Msze święte odbywają się w kaplicy w niedziele i święta. Średnia liczba uczestników mszy wynosi ok. 45 – 50 osób. Dodatkowo msza transmitowana jest przez radiowęzeł. Dla tymczasowo aresztowanych realizowana jest posługa indywidualna.

Oprócz kapelana, na terenie Zakładu działalność duszpasterską świadczą również Adwentyści Dnia Siódmego oraz Świadkowie Jehowy.

W trakcie przeprowadzonych z osadzonymi rozmów, wizytujący zostali poinformowani, że zarówno osadzeni tymczasowo aresztowani jak i osadzeni o statusie niebezpiecznego nie mają możliwości uczestnictwa w mszy świętej (mogą jedynie słuchać transmisji radiowej). Należy wskazać, że zarówno art. 88 b pkt. 3 oraz 212 b pkt. 3 kodeksu karnego wykonawczego (Dz. U. z 1997 roku, Nr. 90, poz. 557 ze zm., dalej:k.k.w.), określają prawo do bezpośredniego uczestnictwa w nabożeństwach przez tymczasowo aresztowanych oraz osadzonych tzw. niebezpiecznych w oddziałach, w którym są osadzeni. Dodatkowo, art. 88 b pkt 1 i art. 212 b pkt. 1, wprowadzają konieczność wyposażenia między innymi miejsc przeznaczonych do odprawiania nabożeństw w odpowiednie zabezpieczenia techniczno – ochronne, umożliwiające uczestnictwo w mszy wymienionym grupom osadzonym. W związku z powyższym, brak umożliwienia tymczasowo aresztowanym oraz osadzonym tzw. niebezpiecznym bezpośredniego uczestnictwa w mszy, w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, należy uznać za ograniczenie ich prawa do korzystania z posług religijnych.

Jeden z osadzonych poinformował wizytujących, iż jeden z funkcjonariuszy w sposób poniżający wypowiada się na temat Świadków Jehowy, nie wskazując jednak konkretnego funkcjonariusza. W opinii Mechanizmu, takie zachowania powinny być eliminowane gdyż stanowią obrazę uczuć religijnych.

11. Rekomendacje

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji rekomenduje:

1. wyodrębnienie na terenie Zakładu izby chorych;

2. wyznaczenie oraz wyposażenie celi w urządzenia przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością oraz wyposażenie Zakładu w urządzenia umożliwiające takim osobom swobodne przemieszczanie się;

3. umożliwienie prowadzenia rozmów telefonicznych przez tymczasowo aresztowanych z obrońcą lub pełnomocnikiem oraz uwzględnienie tego uprawnienia w porządku wewnętrznym jednostki;

4. umożliwienie osadzonemu tymczasowo aresztowanemu oraz osadzonemu tzw. niebezpiecznym bezpośredniego uczestnictwa we mszy świętej;

5. wyodrębnienie pomieszczenia umożliwiającego realizację nagrody w postaci widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej;

6. wyposażenie łóżek piętrowych w drabinki i zabezpieczenia lub dokonanie wymiany łóżek na inne, o konstrukcji gwarantującej bezpieczeństwo osadzonych;

7. dalsze kontynuowanie prac remontowych w celach, w tym modernizacja okien, umożliwiająca osadzonemu bardziej efektywne wietrzenie cel, zwłaszcza w okresie letnim;

8. zbadanie kwestii wskazanych przez osadzonych przypadków cenzurowania korespondencji urzędowej oraz korespondencji z Rzecznikiem Praw Obywatelskich oraz, w przypadku potwierdzenia zarzutów, ich wyeliminowanie;

9. usunięcie z ambulatorium napisu, świadczącego, iż „zadaniem służby zdrowia nie jest spełnianie wygórowanych oczekiwań osób pozbawionych wolności”;

10. umieszczenie w ambulatorium informacji, iż istnieje możliwość udostępnienia karty praw pacjenta;

11. informowanie osadzonych, np. w ramach zajęć kulturalno – oświatowych bądź za pomocą radiowęzła, o prawnych i praktycznych skutkach wyroków Trybunału Konstytucyjnego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach, które bezpośrednio dotyczą osób osadzonych.